

Friedrich-Ebert-Stiftung, împreună cu Asociația pentru Politică Externă, vă propune un Newsletter pe subiecte de politică externă și integrare europeană a Republicii Moldova. Newsletter-ul este parte a proiectului comun „Dialoguri de politică externă”.

foreign policy association
APE
asociația pentru politică externă

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

NEWSLETTER

BULETIN LUNAR • MAI 2022 • NR.5 (195)

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Newsletter-ul este realizat de Mădălin Necșuțu, redactor-coordonator

TEMELE EDIȚIEI:

- 1.** Daniela Morari, ambasadoarea Republicii Moldova la UE: „Ceea ce va face diferența în decizia luată de Consiliul European va fi trecerea de la abordarea în baza politicii de vecinătate la cea de extindere”
- 2.** Editorial de Radu Magdin, consultant politic internațional: „Moldova are nevoie de statutul de țară candidată la UE și sprijin efectiv pentru perspectiva sa europeană”
- 3.** Stefan Meister, director de programe, Consiliul German pentru Relații Externe (DGAP): „Mă aștept la un statut de potențial candidat, poate cu o foaie de parcurs”
- 4.** Opinia Expertului de Mihai Magâldea, director Executiv Adjunct IPRE: „Republica Moldova trebuie să obțină statutul de țară candidată pentru aderarea la UE”

Știri pe scurt:

 Vicepreședintele executiv al Comisiei Europene și comisarul pentru Comerț, Valdis Dombrovskis, a precizat asistența militară pe care UE urmează să o acorde Republicii Moldova, „cel mai afectat vecin al Ucrainei”. „Sprijinul nostru pentru Ucraina este fără precedent, mobilizând toate instrumentele: politice, militare, economice și umanitare și va fi continuat. De asemenea, ne-am intensificat considerabil sprijinul pentru Moldova, cel mai afectat vecin al Ucrainei”, a declarat oficialul european în cadrul ședinței Parlamentului European de pe 7 iunie. El a mai spus că este vorba de „creșterea măsurilor de asistență militară neletală de care beneficiază Georgia și Moldova”. Asistența va consta în sprijinul capacității de logistică, apărarea cibernetică, medicină militară, inginerie și mobilitate. Oficialul european a mai spus că UE continuă să ofere sprijin militar într-un ritm rapid. Pachetul nostru de sprijin militar fără precedent de 2 miliarde de euro, în cadrul Facilității europene pentru pace, ajută Ucraina să-și apere populația și integritatea teritorială.

 Comisia Europeană a propus pe 9 iunie un regulament care să permită îmbunătățirea temporară a accesului pe piață pentru restul de șapte produse agricole din Republica Moldova care sunt încă supuse cotelor tarifare la intrarea în UE. Prin această măsură, UE își manifestă sprijinul față de Republica Moldova pentru a face față pierderii principalelor sale piețe și centre de tranzit pentru aceste produse agricole-cheie, ca urmare a invaziei Rusiei asupra Ucrainei. „Agresiunea neprovocată și nejustificată a Rusiei afectează grav nu doar economia Ucrainei, ci și pe cea a vecinilor săi și ai noștri, în cazul de față, a Moldovei. Decizia de astăzi, prin care șapte cote pentru exporturile agricole moldovenești cheie au fost mai mult decât dublate, reprezintă un răspuns concret al solidarității UE”, a declarat șefa Comisiei Europene, Ursula von der Leyen.

 Magistrata Veronica Drăgălin este noul șef al Procuraturii Anticorupție din Republica Moldova, după alegerea sa pe 7 iunie în această funcție în urma unui concurs. Veronica Drăgălin a avut o carieră apreciată în SUA, unde a ajuns procurator adjunctă a Statelor Unite ale Americii în secția de corupție publică și drepturi civile din biroul procurorului american din districtul central al Californiei. Candidata este deținătoarea a mai multe premii obținute pe parcursul carierei sale, cum ar fi premiul „Cazul Anului” din partea Biroului Alcool, Tutun, Arme și Explozibili și Premiul Directorului FBI. Este nominalizată la Premiul Național pentru Tânărul Procuror Federal și la Premiul Procuror de Prim Rang pentru femeile din forțele federale de justiție. Drăgălin a emigrat încă de mică cu familia sa în Italia, Germania, apoi în SUA, unde a ajuns la vârsta de 11 ani. În 2008, Veronica Drăgălin a absolvit facultatea de biologie și chimie la Universitatea din Durham, Carolina de Nord, iar în 2011, facultatea de drept la Universitatea din Virginia, după care a urmat o carieră în zona de justiție din SUA.

Cu toată viteza înainte spre Europa: Republica Moldova în fața deciziei Consiliului European

Republica Moldova se află poate înaintea celui mai important moment de la independența față de Uniunea Sovietică în 1991. La 31 de ani distanță, Republica Moldova speră că va primi din partea Comisiei Europene un aviz pozitiv care să îi permită

apoi să devină o țară candidată la UE.

Un răspuns în acest sens este așteptat la Consiliul European ce va avea loc la Bruxelles între 23 și 24 iunie. Decizia va fi una eminamente politică în cazul Republicii Moldova

și poate intra la pachet cu cele ce vizează Ucraina și apoi Georgia.

Republica Moldova a demonstrat până acum o voință politică mare de a promova agenda europeană și de a face reformele

► necesare, dar acest lucru nu se pot face peste noapte. De aici rezultă că Republica Moldova ar putea primi, în cel mai fericit scenariu, o „carte blanche” din partea Uniunii Europene.

De altfel acest lucru nici nu ar trebui privit cu suspiciune, deoarece intențiile și mandatul puterii pro-europene de la Chișinău sunt legate indubitabil de înfăptuirea reformelor necesare pentru modernizarea statului.

Cert este că există și reticențe în Uniunea Europeană din partea mai multor țări. Republica Moldova duce o campanie de lobby intensă în aceste zile și mai are de partea sa și România, stat membru al UE care lucrează cot la cot cu Chișinăul pentru atingerea

acestui deziderat. De altfel, toate statele din blocul estic susțin o decizie favorabilă pentru Republica Moldova.

La Chișinău, există un optimism tacit că se va reuși obținerea calității de stat candidat, dar cel mai probabil cu anumite condiții și cereri pe care Republica Moldova trebuie să le rezolve repede. Partea bună este că toate motoarele sunt turate la maximum în toată Europa pentru ca Republica Moldova să devină cu adevărat o „poveste de succes” a UE pentru următorii ani.

Crucial pentru Republica Moldova este ca în viitorul apropiat mediul de securitate să nu degradeze și să nu fie atinsă direct de spectrul războiului.

Este vital pentru Republica Moldova să rămână în afara oricăror provocări de tip militar. În alte ordine de idei, instalarea recentă a mai multor lideri tineri cu viziuni pro-europene și democratice la cârma unor instituții-cheie de luptă anticorupție ar putea constitui un mecanism eficace împotriva fenomenului înrădăcinat de mai bine de trei decenii.

Dacă Republica Moldova reușește cât mai rapid, dar mai ales cantitativ, să se miște pe domeniul reformării justiției, atunci celalalte probleme vor fi mult mai ușor de rezolvat. Ca o concluzie, de reforma judiciară depinde de aici mai departe întregul parcurs european al Republicii Moldova.

Mădălin Necșuțu

Ceea ce va face diferența în decizia luată de Consiliul European va fi trecerea de la abordarea în baza politicii de vecinătate la cea de extindere

Ambasadoarea Republicii Moldova la UE, Daniela Morari, a vorbit în interviul pentru Buletinului de politică externă despre evoluțiile din ultimele luni privind procesul de aderare al Republicii Moldova la UE, accelerat de circumstanțele războiului din Ucraina, despre cum a abordat Chișinăul etapa pregătitoare de completare a chestionarelor de evaluare cerute de Comisia Europeană, cum se vede de la Bruxelles dezideratul Chișinăului și cum au fost primite în Europa mesajele șefei statului, Maia Sandu.

■ Republica Moldova a primit și apoi a completat chestionarul de la Comisia Europeană. Care este importanța acestui moment și ce

reprezintă el în dorința Chișinăului de a adera la UE?

■ În mod normal, Chestionarul Comisiei Europene este pentru orice funcționar european o etapă tehnică, parte din procedura care trebuie urmată în vederea elaborării de către Comisia Europeană a Opiniei cu privire la cererea de aderare înaintată de Republica Moldova. În termeni practici, pentru elaborarea acestei Opinii, Comisia are nevoie să facă o evaluare exhaustivă din perspectiva pregătirii țării noastre în toate domeniile de a deveni membru al Uniunii Europene. De această dată însă întreg procesul a fost realizat într-un termen neobișnuit de restrâns, având în vedere că în cazul altor state procesul putea să dureze chiar și câțiva ani.

Pentru noi, în schimb, această etapă capătă valențe diferite având în vedere logica în care ne-a plasat acest Chestionar. Înmânarea în sine a Chestionarului de către un oficial de rang înalt al Uniunii Europene – Olivér Várhelyi, comisarul pentru vecinătate și extindere - unui oficial de rang înalt din Republica Moldova – Nicu Popescu, viceprim-ministru, ministrul afacerilor externe și integrării europene – a reprezentat prima situație în istoria noastră când discuția despre integrare europeană, în sensul aderării la Uniune, nu a mai fost una unilaterală, ci pentru prima dată UE a vorbit cu noi despre aderare.

Mai mult decât atât, această discuție este una formalizată, oficială. Considerăm că schimbarea de optică s-a produs și trebuie să fructificăm această șansă unică. Prin răspunsurile la Chestionar, obiectivul nostru a fost să convingem Comisia Europeană că țara noastră are acele elemente definitorii ale unui stat european și întâi de toate – aderența noastră la principiile și valorile comune,

care stau la baza Uniunii: respectul pentru demnitatea umană, libertate, democrație, egalitate, statul de drept și respectarea drepturilor omului.

■ Ce ne puteți spune despre întrebările din chestionar, care au fost domeniile mai dificile din punct de vedere al întrebărilor?

Chestionarul de aderare la Uniunea Europeană a fost structurat în două părți. Prima parte a avut 369 de întrebări, cea de-a doua parte - 1822 de întrebări. Întrebările reflectă criteriile de la Copenhaga. Prima parte conține întrebări de ordin politic și economic – informații despre stabilitatea instituțiilor care garantează democrația și statul de drept, separarea puterilor în stat și modul de funcționare a Parlamentului, Guvernului, sistemului judiciar, respectarea drepturilor fundamentale, funcționarea economiei de piață, organizarea sistemului financiar.

Al doilea set de întrebări se referă la legislația europeană în întregime ei, ceea ce în limba birocrăției bruxelleze se numește *aquis communautaire*, aceste întrebări fiind organizate după modelul capitolelor din negocierile pentru aderare și care în mare parte, tematic, coincid cu capitolele din Acordul de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană.

Probabil cel mai dificil aspect l-a reprezentat procesul de completare într-un termen extrem de restrâns, de doar patru săptămâni, fapt pe care l-am reușit datorită unei sinergii și mobilizări fără precedent.

■ Știm că această completare a chestionarelor a fost un efort colectiv intens. Ne referim aici la instituțiile statului, experți din societatea civilă și diasporă, dar la o echipă din România. Cum apreciați acest efort din care a rezultat

răspunsul la circa 2.300 de întrebări într-o lună de zile?

■ Suntem în primul rând foarte recunoscători tuturor celor care au fost implicați în acest proces. Acest exercițiu a demonstrat o capacitate uimitoare de mobilizare a autorităților, care în pofida multiplelor crize cu care se confruntă țara noastră au alocat resursele necesare pentru îndeplinirea obiectivului strategic național.

La pregătirea răspunsurilor au lucrat de la funcționarii publici recent angajați până la parlamentari, secretari de stat, miniștri, echipele premierului și președinției.

Un rol definitoriu l-au avut colegii mei din cadrul Direcției Integrare europeană a Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și Centrului de armonizare a legislației. De asemenea, exprimăm apreciere și pentru contribuția experților din societatea civilă și diasporă care la fel și-au adus aportul la această misiune importantă. României trebuie să-i mulțumim în mod special pentru tot ajutorul pe care ni-l oferă constant în beneficiul parteneriatului strategic pentru integrare europeană, prietenii noștri români fiind cei mai aprigi susținători ai aderării Republicii Moldova la UE atât la Bruxelles, cât și în toate capitalele statelor membre.

Cred că în cele din urmă, completarea chestionarului a fost un test de maturitate, dar și o demonstrație a mobilizării întregii societăți în jurul unui obiectiv comun, pe care îl împărtășim în calea noastre de integrare ireversibilă europeană.

Lobby la Bruxelles

■ După ce ați trimis chestionarul completat la Bruxelles, la Comisia Europeană, veți demara poate și o campanie puternică de lobby

4 Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

diplomatic în toate capitalele țărilor Uniunii Europene?

■ Obiectivul strategic de integrare europeană al Republicii Moldova a fost dintotdeauna promovat atât la Bruxelles cât și în capitalele statelor membre, iar comunicarea constantă cu reprezentanțele diplomatice ale statelor membre a făcut parte întotdeauna din *modus operandi* al misiunii diplomatice de la Bruxelles.

Totodată, precum cunoașteți, țările membre ale UE nu doar că sunt implicate deplin în procesul de aderare a unui nou stat la Uniune, lor le revine însă și decizia finală privind avansarea la fiecare etapă - fie că este vorba de oferirea statutului de candidat, de deschiderea negocierilor de aderare sau de închiderea/deschiderea fiecărui capitol în cadrul negocierilor.

În context, diplomația Republicii Moldova, împreună cu Președinția, Guvernul, Parlamentul dar și societatea civilă se află deja de câteva săptămâni într-un maraton diplomatic pentru a comunica, informa și convinge statele membre dar și instituțiile europene despre pregătirea țării noastre de a obține statutul de candidat la UE.

Un stop-cadru al acestui maraton a fost vizita președintei Maia Sandu la Bruxelles care, pe lângă alocuțiunea în plenul Parlamentului European, a inclus întrevederi cu întreg leadershipul UE (Președinții Comisiei, Consiliului și Parlamentului European, Înalțul Reprezentant pentru Politică Externă și Comisarul pentru Vecinătate și Negocieri de Extindere), urmată de vizita Ministrului Nicu Popescu care a discutat cu funcționarii europeni de rang înalt implicați în procesul de elaborare a opiniei Comisiei Europene, care va fi aprobată

de către Colegiul comisarilor și publicată pe data de 17 iunie.

Opinia cu privire la Republica Moldova, alături de cele referitoare la cererile de aderare ale Ucrainei și Georgiei, va sta la baza discuției în cadrul reuniunii Consiliului European din 23 – 24 iunie. Vom continua să discutăm, până în ultima zi, cu toate cele 27 state membre ale Uniunii Europene, la toate nivelurile, dar cu precădere la nivelul șefilor de stat sau de guvern care sunt propriu-zis membri în Consiliul European.

Așteptări într-un context internațional volatil

■ **Ce așteptări aveți de la Consiliul European din iunie și ce se va întâmpla mai departe?**

■ Așteptările noastre de la Consiliul European, evident, sunt legate de procesul care a fost demarat prin înaintarea cererii noastre de a deveni membri UE, și anume ne dorim să obținem o perspectivă clară europeană, reflectată prin statutul de țară candidat. Din nou, sunt mai multe variabile care necesită a fi luate în calcul în procesul de luare a deciziei.

Una dintre aceste variabile este o opinie favorabilă, cu recomandări ambițioase ale Comisiei, precum și complexitatea discuțiilor în Consiliul European, complexitate care este legată de politica de extindere în Balcanii Occidentali, funcționarea Uniunii, inițiativa privind crearea unei Comunități Politice Europene, dar și rezultatele Conferinței privind viitorul Europei, și bineînțeles toate acestea puse în contextul războiului din Ucraina.

Înțelegem că această complexitate este dată și de faptul că liderii europeni trebuie să ia decizii cu

impact de lungă durată atât pentru Uniune cât și pentru țările aspirante. Statele membre trebuie să evalueze atent, cum, când și în ce condiții decid asupra unui nou val de aderare.

Din punctul nostru de vedere, ceea ce va face diferența în decizia luată de Consiliul European, cea care contează cu adevărat, va fi trecerea de la abordarea în baza politicii de vecinătate la cea de extindere. Acest lucru va reprezenta un mare pas înainte pentru avansarea în parcursul nostru de integrare europeană.

■ **Credeți că Republica Moldova trebuie să meargă în bloc cu țările Parteneriatului Estic sau fiecare țară își va face singură temele în acest demers de aderare la UE?**

■ Aderarea la UE este prin definiție un proces de profundă transformare a unui stat, respectiv viteza depinde foarte mult de felul în care este făcută tema pentru acasă. Totodată, evident considerăm că până a discuta despre procesul individual e important a acorda un start egal și aceeași oportunitate tuturor statelor care își doresc aderarea la UE.

Priorități și reforme

■ **Pe ce domenii stă mai bine Republica Moldova acum în raport cu UE și unde vedeți că trebuie poate apăsată pedala de accelerație a reformelor?**

■ Cred că Republica Moldova trebuie evaluată o dată în comparație cu statele europene sau, mai bine zis, cu cele mai înalte standarde europene și o dată în dinamică – adică cu Republica Moldova de acum 5, 10, sau 15 ani.

După părerea mea, ambele analize sunt relevante pentru că arată că țara noastră se află pe un trend pozitiv

de dezvoltare, care este în același timp traiectoria curbei de învățare a cum e să fii un stat democratic, stabil, prosper. În unele domenii, schimbările sunt vizibile, cu toate acestea suntem conștienți pe care dimensiuni mai sunt în continuare încă foarte multe de făcut.

■ **Șefa Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, a declarat în vizita sa recentă de la Kiev că procedura de a deveni stat candidat la aderarea la Uniunea Europeană va dura „săptămâni, nu ani”. Ne putem aștepta la același lucru și pentru Republica Moldova?**

■ Republica Moldova, alături de Ucraina și Georgia, se află deja într-o oarecare logică accelerată. E suficient a ne uita comparativ la calendarele de aderare ale statelor din Balcani și la etapa la care se află acum Ucraina, Georgia și Republica Moldova pentru a înțelege afirmațiile Președintelui Comisiei Europene.

Cu toate acestea, viteza nemijlocită va depinde, pas cu pas, de ce avem de făcut, de implementarea reformelor interne, care vor dicta de la sine termenele care se vor aplica în continuare, odată procesul fiind lansat.

Ce poate urma în viitor pentru Republica Moldova

■ **În eventualitatea în care Republica Moldova va reuși să obțină statutul de țară candidat, ce urmează apoi, mai departe și ce strategii aveți?**

■ După obținerea statutului de candidat urmează mai multe etape și sub-etape considerate tehnice, dar pentru care din nou e nevoie de aprobarea statelor membre: de exemplu decizia de lansare a

negocierilor, aprobarea cadrului de negocieri și a organizării primei conferințe interguvernamentale, apoi deschiderea capitolelor de negocieri.

Totodată, aș vrea să setez corect așteptările reiterând faptul că nimeni nu poate spune care va fi soluția de compromis la Consiliul European din 23 și 24 iunie, dar oricare va fi acesta trebuie să fim pregătiți pentru un proces complex și de durată.

■ **Cum este privită la Bruxelles Republica Moldova din perspectiva primirii refugiaților din Ucraina? Să ne așteptăm la un sprijin suplimentar pe această dimensiune?**

■ Republica Moldova a primit numeroase mesaje de apreciere a efortului pe care îl face pentru primirea refugiaților din Ucraina. Totodată, din primele zile ale războiului, și respectiv, a fluxului de refugiați fără precedent la granițele noastre, atât instituțiile europene cât și statele membre au răspuns apelurilor noastre de ajutor.

În primul rând, Guvernul a recepționat ajutor umanitar prin intermediul Mecanismului european de protecție civilă și asistență tehnică în gestionarea frontierelor prin intermediul FRONTEX și EUBAM. De asemenea, UE a oferit asistență financiară bugetară directă.

Totodată, ajutorul extern pentru țara noastră în contextul valului de refugiați este materializat prin susținerea agențiilor ONU cu competențe și experiență îndelungată în domeniu și aici ne referim în principal la Înaltul Comisariat ONU pentru Refugiați și Organizația Internațională pentru Migrație.

O altă dovadă a susținerii Republicii Moldova a fost și lansarea de către Germania, Franța și România a

Platformei de sprijin a Republicii Moldova prin conferința donatorilor care a avut loc la 5 aprilie la Berlin.

Cu siguranță UE va continua să susțină țara noastră și nu doar în contextul refugiaților, dar mai ales având în vedere impactul războiului din țara vecină asupra securității, stabilității economice și dezvoltării de lungă durată.

■ **Cum au fost percepute vizita la Bruxelles și discursul ținut de doamna președinte în Parlamentul European?**

■ Doamna Președinte Sandu a avut o primire foarte călduroasă în Parlamentul European, recepționând doar mesaje de susținere din partea europarlamentarilor cu care s-a întâlnit, iar discursul din plen cred că l-ați urmărit și ați văzut cât de pozitivă a fost reacția membrilor Parlamentului European.

Este important de menționat că discursul în plen a venit ulterior Rezoluției Parlamentului European privind Republica Moldova votată cu o majoritate impresionantă de voturi, precum și aprobarea Raportului Parlamentului European privind implementarea Acordului de Asociere RM-UE. De asemenea, susținerea Parlamentului european a fost evidențiată și prin declarația președinților grupurilor politice cu privire la oferirea statutului de candidat Republicii Moldova și Ucrainei.

Avem speranța că aceste mesaje politice se vor transforma în impulsuri de susținere pentru Republica Moldova transmise de europarlamentari constituenților lor din statele membre dar și guvernelor țărilor de unde provin.

■ **Vă mulțumim!**

Editorial

Moldova are nevoie de statutul de țară candidată la UE și sprijin efectiv pentru perspectiva sa europeană

Radu Magdin este analist român, fost consilier al Prim-miniștrilor României și Republicii Moldova

De la tragediile care au făurit spiritul european, pe care îl împărtășim cu toții cu mândrie, un bloc politic și economic ca niciun altul oferă acum stabilitate, dezvoltare și prosperitate pentru sute de milioane de cetățeni.

La câteva zile distanță de evaluarea de către Bruxelles a chestionarelor transmise de Republica Moldova, Ucraina și Georgia, șansa de a le acorda statutul de țară candidată la UE alimentează nu numai ambițiile pro-occidentale ale celor trei țări, ci și reziliența acestora în confruntarea cu provocările actuale în materie de securitate.

Ucraina a căzut victimă unui război nejustificat, brutal și ilegal, iar lumea nu trebuie să piardă din vedere tragedia umană de proporții fără precedent care se desfășoară la doar câteva sute de kilometri de granițele noastre.

Cu toții ne îndeplinim rolul în a-i ajuta pe semenii ucraineni, iar Moldova este, de fapt, țara care a primit cel mai mare număr de refugiați ucraineni pe cap de locuitor de la începutul invaziei – o sarcină istovitoare pentru o țară care se

luptă să-și țină finanțele sub control de ani de zile, fiind acum supusă unui stres economic sever pe fondul inflației, al dependenței energetice puternică de Rusia, al creșterii vertiginoase a prețurilor la energie și al pierderii oportunităților de export către Est.

Toate aceste provocări nu ar fi putut apărea atât de repede și atât de concertat fără eforturile Moscovei de a menține o vecinătate slabă și dependentă, care se întind pe zeci de ani.

Rachetele rusești din Ucraina au fost precedate de o agresiune mult prea bine cunoscută țărilor noastre. De la atacuri militare la atacuri hibride, Moscova acționează pe baza unui set de instrumente consacrat, ce include dezinformare și propagandă, sprijin pentru proxy politici, ocupație ilegală și fenomene asociate, instrumentalizare a energiei și a spațiului cibernetic.

Moldova le-a cunoscut pe toate: de la război efectiv la începutul anilor '90, care a dus la ocuparea ilegală a 12% din teritoriul său,

până în prezent, la lideri care acționează conform instrucțiunilor Kremlinului și la atacuri asupra perspectivelor sale economice, a securității energetice și a spațiului informațional.

Cu toate acestea, încrederea societății în „bunele intenții” ale Moscovei s-a degradat rapid, iar schimbările politice au permis Uniunii Europene să dea o mână de ajutor mai întâi în 2009, prin Parteneriatul Estic, iar apoi în 2014, prin Acordul de Asociere.

Cu unele variații, toate cele trei țări cunoscute acum ca „Trio-ul Asociat” (Moldova, Ucraina și Georgia) au urmat căi similare în transformarea lor democratică, în care angajamentele pro-reformă și legăturile politice cu UE au acționat drept cel mai important catalizator. Trio-ul Asociat a reprezentat pentru mulți ani o poveste de succes a europenizării proactive, stimulată de oportunități fără precedent de aliniere la nivelul politicilor publice și beneficii extraordinare pentru cetățeni și mediul de afaceri.

Un spirit european comun

Acesta este motivul pentru care, având în vedere depunerea cererilor celor trei țări de aderare la UE în luna martie, orice decuplare în ceea ce privește acordarea statutului de țară candidată la UE ar putea să nu fie cea mai inspirată – sau inspirațională – modalitate de acțiune. În realitate, aderarea Moldovei la UE a fost accelerată de războiul de la frontierele sale, dar aceasta a fost și este esența proiectului european, care a apărut ca răspuns la războiul brutal și autoritarismul de pe continentul european.

De la tragediile care au făurit spiritul european, pe care îl împărtășim cu toții cu mândrie, un bloc politic și economic ca niciun altul oferă acum stabilitate, dezvoltare și prosperitate pentru sute de milioane de cetățeni.

Este firesc ca o țară ca Moldova, cu istoria sa zbuciumată și energia ei nou-descoperită după alegerile legislative din iulie 2021, să aspire să devină parte a familiei europene. Țara este mai mult decât pregătită să depună eforturile necesare, iar liderii săi știu foarte bine că aceasta nu este o sarcină ușoară. Moldova a lucrat deja din greu pentru o mobilizare națională incluzivă a autorităților, a societății civile, a mediului de afaceri și a diasporei, pentru a completa răspunsurile la chestionarele Comisiei în cel mai scurt timp.

Cu toate acestea, țara nu caută scurtături, ci o oportunitate de a arăta de ce este capabilă, dar și o șansă reală la un proiect reînnoit, de inspirație europeană, de construire a națiunii.

De asemenea, este firesc ca și capitalele europene de la care există așteptarea să accepte cererea Moldovei de aderare la UE să-și pună întrebări asupra propriilor câștiguri – însă, ca răspuns, trebuie să ne reamintim valoarea extinderii în cazul României și Bulgariei, deoarece aderarea celor două țări la UE a fost, de asemenea, o extindere a spațiului valorilor comune și al prosperității, precum și a piețelor pentru investitorii europeni.

În plus, perspectiva europeană a țărilor din Balcanii de Vest a permis, de asemenea, o extindere a alinierii la politica și standardele UE, care s-a dovedit valoroasă chiar și în contextul actual de securitate.

„Oboseala extinderii”

Suntem conștienți de faptul că extinderea UE a declanșat, în special în ultimii ani, unele sensibilități și chiar un sentiment de oboseală în cadrul UE însăși, dar rezultatele Conferinței privind viitorul Europei și propunerea pentru o „Comunitate politică europeană” complementară indică faptul că liderii UE caută modalități creative și orientate spre viitor de a revigora politica de extindere și de a aprofunda procesul de integrare europeană.

Acum, odată cu consecințele economice ale războiului din Ucraina, UE se află în poziția dificilă de gestionare a așteptărilor cetățenilor, instituind în același timp mecanismele adecvate de oprire a crizei. Pentru a răspunde tuturor provocărilor, Moldova este cu siguranță pregătită să aducă o contribuție pozitivă. Ca societate, aceasta și-a dovedit empatia în gestionarea actualei crize a refugiaților, în timp ce instituțiile sale au demonstrat o reziliență remarcabilă.

În acest context, țara poate, cu siguranță, să facă și mai multe eforturi în calea sa europeană către transformări democratice. Moldova are nevoie de un statut de țară candidată și de un sprijin efectiv pentru perspectiva sa de aderare la UE. Aceasta va fi atât o țintă clară, cât și un mesaj politic puternic pentru a mobiliza majoritatea cetățenilor care împărtășesc aceleași ambiții și care fac parte fie din societatea civilă, din comunitatea de afaceri, din spectrul politic, ori sunt cetățeni obișnuiți.

Acest Op-Ed a fost publicat de către platforma de analiză politică „Emerging Europe” pe 3 iunie 2022

Mă aștept la un statut de potențial candidat, poate cu o foaie de parcurs

**Stefan Meister, director de programe,
Consiliul German pentru Relații Externe (DGAP)**

Expertul german Stefan Meister, director de programe în cadrul think tank-ului Consiliul German pentru Relații Externe (DGAP) a vorbit în interviul pentru buletinul de politică externă despre șansele Republicii Moldova de a primi sau nu în această lună statutul de țară candidată pentru aderarea la UE. Expertul german a declarat că are unele rezerve că răspunsul va fi în totalitate favorabil pentru Chișinău, dar că acest pas va reprezenta cu siguranță un alt tip de relație Republica Moldova – UE. El a explicat că viitorul Republicii Moldova este pe un drum ascendent, atât timp cât guvernul va avansa pe calea reformelor.

■ Cum este văzută calea Republicii Moldova către UE din perspectiva acestei ferestre de oportunitate deschise de invazia rusă a Ucrainei?

■ Invazia rusă a Ucrainei a schimbat situația de securitate a tuturor statelor din Europa și mai ales a Europei de Est. A creat o nouă realitate, în care Moldova, cu guvernul său pro-european orientat spre reforme, se află într-o situație deosebit de dificilă. În același timp, viitorul politicii de vecinătate este pus sub semnul întrebării, problema fundamentală fiind dacă este nevoie de o perspectivă de aderare pentru Republicii Moldova în contextul războiului. Cred că este nevoie de o regândire fundamentală a UE în ceea ce privește extinderea și politica de vecinătate, și există șansa ca statutul Republicii Moldova să se schimbe din cel de țară din vecinătate la țară în curs de extindere. Cum va arăta asta rămâne o

întrebare deschisă. Cu sau fără statut de țară candidată, Moldova ar trebui să fie pusă de UE pe calea extinderii pentru a deveni parte a UE, indiferent de cum va arăta peste câțiva ani.

■ Credeți că la Consiliul European din 23-24 iunie este posibil un aviz comun al Comisiei Europene pentru toate statele - Ucraina, Moldova și Georgia? Sau CE poate emite o opinie separată/diferită pentru fiecare țară?

■ Cred că vor exista mai multe diferențieri între cele trei țări, Ucraina fiind țara cu atenția și sprijinul principal al UE, urmată îndeaproape de Moldova, care are nevoie acum de mai mult sprijin din partea UE, având o legătură strânsă din punct de vedere al securității, economiei și sectorului energetic cu Ucraina. Georgia este un caz aparte, deoarece derapează de la calea sa europeană și democratică, și va avea

nevoie de un alt statut față de celelalte două țări.

Sistemul judiciar reformat, prioritatea zero

■ Ce reforme sunt prioritare pentru Republica Moldova în opinia dumneavoastră și de ce?

■ Este vorba de statul de drept, reforma sistemului judiciar și lupta împotriva corupției. Moldova are nevoie de o schimbare a sistemului și acest guvern face tot posibilul să producă o schimbare durabilă. În același timp, securitatea energetică este un domeniu crucial, pentru că asta va oferi Rusiei mai puține oportunități de manipulare și influență asupra țării.

■ Cum vedeți completarea celor două chestionare primite de Moldova de

la CE într-un timp record? Se știe însă că decizia este mai degrabă de natură politică decât tehnică. Astfel, sunteți mai degrabă optimist sau nu că Moldova ar putea primi un aviz pozitiv de la CE în iunie?

■ Chiar dacă discuția a fost politică, ea devine din ce în ce mai tehnică și unele state membre-cheie se concentrează pe pregătirea țărilor aplicante pentru statutul de candidat. Cred că în acest moment problema constă mai degrabă în implementarea tehnică și capacitățile țării de a implementa reformele necesare. Sunt destul de sceptic în privința unui statut de candidat pentru Moldova, chiar dacă mi-aș dori asta. Mă aștept la un statut de potențial candidat, poate cu o foaie de parcurs. Dar este esențial să aibă loc trecerea de la stat din vecinătate la stat parte a politicii de extindere. Acesta ar fi semnalul crucial.

■ Știm că unele state UE sunt reticente în a primi țări precum Ucraina sau Moldova în cadrul unei proceduri accelerate. Cum pot fi convinse să acorde celor trei state ale Parteneriatului estic statutul de țară candidată la UE? Poate o bună campanie de lobby să rezolve acest lucru în perioada următoare sau există probleme structurale mai grave pe care țările reticente nu le pot depăși cu ușurință?

■ Lobby-ul nu este suficient. Ei vor argumenta tehnic că țările încă nu sunt pregătite. Trebuie să fie clar că țările sunt dispuse și capabile să facă reformele necesare, că sunt deschise pentru un dialog cu Balcanii de Vest pentru a nu intra în competiție și că înțeleg că acesta este un proces mai lung. Trebuie să existe un proces de reformă în paralel cu schimbările de la nivelul UE. Procedurile actuale de luare a deciziilor nu sunt fezabile pentru mai mulți membri și fără o reformă fundamentală aceste state nu vor fi dispuse să accepte noi membri. De asemenea, ar trebui să existe o deschidere pentru integrarea sectorială și cum poate aceasta arăta.

Propuneri alternative nefezabile

■ Președintele Macron a propus o nouă uniune politică pentru țările din afara UE. Credeți că acest lucru este benefic pentru statele Parteneriatului Estic sau mai degrabă îndepărtează perspectiva lor de integrare europeană? Credeți că președintele francez are mulți susținători ai acestei idei în rândul statelor membre UE?

■ Este o propunere care încă nu este bine gândită și vizează mai degrabă alternative de aderare. Cred că atâta timp cât nu există o alternativă serioasă la aderare, aceasta va frustra mai degrabă statele Trio-ului asociat, există însă unele state membre ale UE care susțin această abordare. Există un mare scepticism în rândul marilor state membre UE, că poate avea loc un nou val de aderare fără reforme. Aceste discuții ar trebui să dezvolte alternative, deoarece nu este clar dacă există consens pentru reforme. Nu cred că o integrare parțială va îndepărta statele Trio-ului Asociat de UE, dimpotrivă, dar trebuie dezvoltată pentru a vedea beneficiile.

■ Este posibil cu această verticală a puterii pro-europene de la Chișinău să accelereze ritmul reformelor în contextul suprapunerii crizelor din Moldova?

■ În ciuda muncii uimitoare pe care o face guvernul de la Chișinău, Executivul este totuși foarte fragil și se confruntă cu crize multiple - criză de securitate, energie, refugiați și economică. Guvernului îi lipsesc oameni pentru a implementa reformele. Acesta este cel mai bun guvern pe care l-a avut Moldova în ultimele decenii, dar trebuie să supraviețuiască în primul rând și apoi să facă reforme. Cum să-și îmbunătățească capacitățile, cum să creeze o foaie de parcurs realistă pentru reforme și integrarea în UE vor fi sarcini importante în cooperarea cu

UE și anumite state membre. Există o șansă mare pentru un succes al reformelor acestui guvern dacă nu va pierde sprijinul public din cauza situației economice și sociale.

Scenarii de lucru în privința intențiilor Rusiei

■ Cum vedeți acum amenințările la adresa securității Moldovei, având în vedere evenimentele recente din regiunea separatistă Transnistreană și intensificarea atacurilor rusești asupra Odesei?

■ Nu cred că Rusia va ataca Moldova, dar totuși ar putea face o lovitură de stat. Moldova nu se poate apăra. Este foarte fragilă în mai multe sensuri și există părți ale societății care ar putea fi deschise pentru un scenariu din Rusia. Dar cred că este mai degrabă un joc al Rusiei în legătură cu această fragilitate și un posibil al doilea front împotriva Ucrainei decât o intenție reală. Dar dacă ar fi un atac asupra Odesei și orașul ar cădea, aceasta ar crea o situație diferită.

■ Cât de importantă este reducerea dependenței energetice de Rusia? Ar putea Moldova să-și accelereze drumul european cu mai puțină dependență de Moscova și mai puține probleme energetice?

■ Dependența de energie și gaze de Rusia este o problemă esențială. Numai dacă Moldova va diversifica sursele de energie și gaze, va putea face reforme durabile, va fi mai puțin vulnerabilă la amenințările externe și nu va putea fi șantajată de Rusia. Acum Rusia are oportunități de a discredita conducerea actuală și de a influența sprijinul public. În ceea ce mă privește, cred că securitatea energetică este cheia oricărei schimbări durabile în țară.

■ Vă mulțumim!

Opinia expertului

Republica Moldova trebuie să obțină statutul de țară candidat pentru aderarea la UE

**Mihai Mogildea, Director Executiv Adjunct,
Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE)**

În cadrul Summitului Consiliului European de la Bruxelles, planificat pentru 23 – 24 iunie 2022, statele UE urmează să discute și să se pronunțe pe marginea cererii de aderare a Republicii Moldova, depusă la începutul lunii martie curent. Decizia ce va fi adoptată în cadrul acestei reuniuni poate avea un impact considerabil asupra procesului de integrare europeană al Republicii Moldova, asumat ca prioritate-cheie a politicii externe de către actuala guvernare de la Chișinău.

După ani întregi în care statul de drept și buna guvernare au suferit de pe urma regimurilor cleptocratice, obținerea statutului de țară candidat de către Republica Moldova poate impulsiona reformele-cheie în aceste domenii și genera schimbări sistemice, necesare pentru avansarea pe calea aderării la UE.

În același timp, răspunsul statelor membre la cererea de aderare a Republicii Moldova va testa capacitatea UE de a (re)acționa strategic și unitar într-un context de securitate extrem de complicat. Coagularea eforturilor statelor UE în sprijinul independenței Ucrainei trebuie să aducă cu sine și un agajament ferm de susținere a perspectivei de aderare a țărilor din Trio-ul Asociat, inclusiv a Republicii Moldova.

Schimbarea de paradigmă în raport cu Federația Rusă, caracteristică mai multor cancelarii europene, trebuie să se manifeste printr-o deschidere mai largă față de includerea neîntârziată a țărilor asociate în spațiul valoric, politic și economic al UE.

Noi repere pentru cooperarea dintre Chișinău și Bruxelles

Conducerea Republicii Moldova a semnat cererea de aderare la UE la data de 3 martie 2022, la câteva zile după Ucraina și Georgia. Chiar dacă depunerea acestei cereri a fost influențată de gestul similar al celorlalte două state, actualul guvern de la Chișinău a transmis Bruxelles-ului un semnal politic clar de angajare în demararea procesului de aderare.

Acest semnal a fost ulterior confirmat de viteza accelerată de completare a chestionarului transmis Chișinăului de către Comisia Europeană. În circa o lună de zile, autoritățile guvernamentale au reușit să completeze și să transmită răspunsurile la peste 2.100 de întrebări, ce au vizat practic toate aspectele-cheie ale sistemului politic și instituțional, dar și ale cadrului de politici din Republica Moldova. Mobilizarea rapidă a resurselor necesare pentru acest exercițiu a demonstrat determinare și voință în rândul guvernării de a valorifica

fereastra de oportunitate din prezent. Prin comparație, țări precum Albania sau Macedonia de Nord au avut nevoie de patru luni pentru transmiterea răspunsurilor la chestionarul de aderare, iar Bosnia de circa 14 luni.

În ultimele trei luni, Republica Moldova a fost vizitată de peste 30 de delegații de înalți oficiali din țările Uniunii Europene. Tot în această perioadă, a fost lansat dialogul la nivel înalt Republica Moldova – Uniunea Europeană în domeniul politic și de securitate, având menirea să crească nivelul de reziliență al Republicii Moldova față de provocările externe.

Aceste evenimente, alături de lansarea „Platformei de sprijin pentru Moldova” la începutul lunii aprilie, la inițiativa Franței, Germaniei și României, au sporit interacțiunea dintre țările europene și Republica Moldova, canalizând mai multă asistență externă pentru depășirea crizelor înregistrate la nivel național și regional.

Dincolo de coordonatele dialogului bilateral, Republica Moldova a demonstrat după 24 februarie că este unul dintre partenerii principali ai UE în contextul războiului din Ucraina. Gestionarea organizată a fluxului de refugiați către țările UE, asigurarea tranzitului pentru transportul comercial și umanitar dinspre UE către Ucraina, dar și respectarea regimului de sancțiuni financiare ale UE pentru Federația Rusă, au fost doar câteva dintre acțiunile facilitate de către autoritățile la Chișinău.

Miza statutului de țară candidat

Opinia Comisiei Europene, pe marginea cererii de aderare a Republicii Moldova, urmează a fi publicată până la jumătatea lunii iunie. Concluziile și recomandările Comisiei Europene pot cântări greu în economia deciziei unor state UE, care încă nu și-au stabilit poziția legată de oferirea statutului de țară candidat al Republicii Moldova. Deși îndeplinirea criteriilor de aderare de la Copenhaga este necesară și Republica Moldova nu trebuie să facă excepție de la regulă, statele membre trebuie să ia în calcul și relevanța acordării statutului de țară candidat pentru Republica Moldova.

Miza acestei decizii poate avea implicații majore asupra dezvoltării Republicii Moldova pe termen scurt și mediu. În primul rând, Republica Moldova ar putea avea acces la fonduri de pre-aderare, sesizabil mai mari în comparație cu alocările stabilite

în prezent. Pentru bugetul UE 2021 – 2027, Instrumentul Asistenței de Pre-Aderare include fonduri de circa 14,2 miliarde euro pentru statele din Balcanii de Vest și Turcia. Aceste fonduri ar putea fi direcționate calibrat către autoritățile centrale și locale, mediul de afaceri și societatea civilă, ajutând la modernizarea infrastructurii și îmbunătățirea nivelului de trai a populației.

În al doilea rând, statutul de țară candidat, atașat la instrumentele de asistență, ar putea accelera mersul reformelor din Republica Moldova și responsabiliza guvernarea în implementarea angajamentelor asumate în raport cu UE. Experiența pozitivă din trecut a condiționalităților UE, aplicate abil pentru debursarea asistenței macrofinanciare de către autorități, demonstrează eficacitatea și utilitatea acestui mecanism de cuplare a fondurilor la acțiuni de reformă. Totodată, statutul de țară candidat ar putea să crească rata de susținere pentru aderarea Republicii Moldova la UE în cadrul societății, estimată în prezent la 55%.

Nevoia unei abordări hotărâte

În preajma summit-ului de la Bruxelles, țările membre ale UE s-au poziționat diferit față de oportunitatea acordării statutului de țară candidat pentru Republica Moldova. La nivel declarativ, unii șefi de stat și de guvern au accentuat necesitatea respectării

tuturor etapelor și procedurilor stabilite în tratatul UE, vorbind pe un ton mai reticent despre perspectivele de aderare ale celor trei țări asociate la UE. Alți lideri, în special ai țărilor din Europa Centrală și de Sud-Est, au subliniat importanța contextului geopolitic și de securitate, care obligă UE să-și schimbe optica prin care analizează cererile de aderare.

Paradigma statelor UE față de cererea de aderare a Republicii Moldova ar trebui să ia în calcul impactul unei decizii favorabile asupra traiectoriei de dezvoltare și reformare a acestui stat. Chiar dacă Republica Moldova înregistrează unele restanțe pe dimensiunea funcționării statului de drept și luptei anti-corupție, acestea nu ar trebui să pericliteze importanța strategică a oferirii acestui statut, care poate fi un *trigger* pentru atenuarea impactului crizelor din prezent asupra rezilienței societății din Republica Moldova și sustenabilității vectorului geopolitic european.

Republica Moldova nu intenționează să „sară” anumite etape ale procesului de aderare la UE. Deschiderea negocierilor de aderare la UE, cât și dinamica negocierii capitolelor de aderare, vor fi cu siguranță condiționate de rezultatele reformelor-cheie implementate de către autorități. Acum, însă, este timpul ca UE să-și demonstreze capacitatea de a acționa ca un actor global, care își poate reconsidera abordarea de politică externă și securitate în Europa de Est, pornind de la noile realități regionale.

Opiniile exprimate de experți în cadrul editorialelor nu reflectă în mod necesar punctul de vedere al Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) și al Asociației pentru Politică Externă (APE).

Asociația pentru Politică Externă (APE) este o organizație neguvernamentală angajată în susținerea procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană și facilitarea procesului de soluționare a problemei transnistrene în contextul europeanizării țării. APE a fost constituită în toamna anului 2003 de un grup proeminent de experți locali, personalități publice, de foști oficiali guvernamentali și diplomați de rang înalt, toți fiind animați de dorința de a contribui cu bogata lor experiență și expertiză la formularea și promovarea de către Republica Moldova a unei politici externe coerente, credibile și eficiente.

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) este o fundație politică social-democrată germană, scopurile căreia sunt promovarea principiilor și fundamentelor democrației, a păcii, înțelegerii și cooperării internaționale. FES își îndeplinește mandatul în spiritul democrației sociale, dedicându-se dezbaterii publice și găsirii, într-un mod transparent, de soluții social-democrate la problemele actuale și viitoare ale societății. Friedrich-Ebert-Stiftung activează în Republica Moldova din octombrie 2002.